

Новини НАТО

Видається Відділом інформації та преси НАТО в Брюсселі /Зима 1999 року/

Лист Генерального секретаря НАТО

Напередодні нового, 2000 року я радий нагоді висловити мої найщиріші побажання українському народові та сказати кілька слів про те, яким мені бачиться майбутнє відносин між НАТО й Україною.

Перебуваючи на державній службі у Великій Британії, я тричі відвідав Україну як гість керівництва вашої країни. Одним із достопам'ятних епізодів стала подорож від Севастополя до Ялти на українському флагмані "Гетьман Сагайдачний", яку я здійснив разом із міністром оборони Олександром Кузьмуком понад два роки тому.

У ранзі Генерального секретаря Північноатлантичного союзу я чекаю нагоди знову – наприкінці січня – відвідати Україну і одержати задоволення від сердечної гостинності вашої країни.

Завершується значний для усіх нас рік. На історичному квітневому саміті у Вашингтоні члени Альянсу офіційно прийняли до своїх лав трьох нових членів і затвердили Стратегічну концепцію, що служить дороговказом до розв'язання проблем, які чекатимуть на нас у XXI столітті. Водночас керівники держав Альянсу і Президент Кучма знову підтвердили свою відданість нашому особливому партнерству.

Серйозні проблеми, що постали у зв'язку з кризою в Косовому, піддали нас усебічним випробуванням. Україна разом з іншими державами сприяла дипломатичним зусиллям, спрямованим на розв'язання цієї кризи. Урешті-решт, ми в Альянсі обрали єдиний шлях, відкритий для нас. Хоча цей вибір був нелегким.

На порозі нового століття ситуація у цьому неспокійному куточку Європи ще далека від урегулювання. Втім міжнародні миротворчі сили КФОР вже багато чого досягли. Вони забезпечують безпечне середовище, у якому знову може пустити коріння багатонаціональне суспільство. Мені дуже приємно, що Україна віграє

Генеральний секретар
Лорд Робертсон

свою роль у виконанні цього важливого міжнародного завдання. Вона надала свої вертольоти, льотний склад і піхотні підрозділи. Допомога в утвердженні стабільності на Балканах залишається одним із моїх чільних пріоритетів.

Ми також вгачні Україні за те, що вона швидко долучилась до міжнародних зусиль, покликаних допомогти членові НАТО Туреччині ліквідувати наслідки землетрусу, і надіслала пошуково-рятувальні групи й намети для бездомних. Спільна діяльність в рамках партнерських заходів у сфері планування на випадок надзвичайних ситуацій і готовності до катастроф, безсумнівно, приносить свої плоди.

Цього року чимало корисного було зроблено, щоб допомогти Україні реор-

ганізувати її оборонні інститути і провести перепідготовку військових, які достроково звільняються в запас.

Полігон у західноукраїнському місті Яворові визначено як полігон "Партнерства заради миру". Ми сподіваємося, що незабаром Україна ухвалить необхідні законодавчі акти, що дасть змогу їй брати участь у ПЗМ вповні.

План нашої спільної діяльності, затверджений у середині грудня на засіданні міністрів закордонних справ України і держав НАТО, є на черком, що відкриває шлях до широкої низки практичних заходів у 2000 році.

Наше партнерство, що набуває все більшої зрілості, і дедалі міцніші зв'язки між нами приносять конкретні вигоди нашим народам. Вони є чинником стабільності в євро-атлантичному регіоні. Під час мого перебування на цій посаді партнерство буде розвиватися. Я прагну до співпраці в цьому напрямі з керівництвом України на чолі з нещодавно переобраним Президентом Кучмою.

Дозвольте мені, користуючись нагодою, побажати вам і вашим родинам успіхів, задоволення своїми здобутками і міцного здоров'я у новому році, в якому я сподіваюся знову зустрітись з вами.

Джордж Робертсон

ЗМІСТ

Лист Генерального секретаря НАТО.....	1
Україна та правові аспекти її участі у програмі "Партнерство заради миру".....	2
НАТО й Україна затверджують спільні заходи на 2000 рік.....	3
Основні відомості про НАТО.....	4

Україна та правові аспекти її участі у програмі "Партнерство заради миру"

Активна участь України у заходах, спрямованих на зміцнення спільної безпеки в рамках програми "Партнерство заради миру", є основним елементом її особливих відносин з НАТО. У цих заходах беруть участь військові підрозділи та експерти з країн НАТО та інших держав-партнерів. Вони сприяють кращому взаєморозумінню і зближують оборонні відомства наших країн. Зміцнюється прозорість і взаємна довіра між нашими державами і ми дедалі ефективніше осягаємо науку допомоги один одному у сферах практичної співпраці.

Участь України у ПЗМ

Програма "Партнерство заради миру" дає змогу країнам з відмінними традиціями у сфері безпеки вибрати з низки заходів саме ті, що відповідають їхнім конкретним національним інтересам.

Спільні заходи не обмежуються військовою сферою. Одним із прикладів тому є цивільне планування на випадок надзвичайних ситуацій. Цей напрямок не пов'язаний з військовою діяльністю, проте він дає безпосередню практичну вигоду країнам, що беруть участь у ПЗМ. У 1995 і 1998 роках, після повені в Західній Україні, заходи, проведені в межах ПЗМ, сприяли координуванню допомоги постраждалим від лиха. Гуманітарна допомога Туреччині після недавніх землетрусів у цій країні, зокрема практична поміч, щедро надана Україною, надійшла швидше й була дійовішою завдяки контактам, встановленим у рамках ПЗМ.

Україні пішла на користь участь у кількох програмах з цивільного планування на випадок надзвичайних ситуацій, пов'язаних з такими сферами, як повітряна безпека, харчова промисловість і сільське господарство, медичне забезпечення.

Перспективи активізації участі України в ПЗМ поліпилися після направлення до Києва двох службовців НАТО з питань зв'язку, покликаних співпрацювати з відповідними українськими міністерствами. Яворівський полігон у Західній Україні було офіційно визначено навчальним центром ПЗМ.

Участь у ПЗМ сприяє подальшій інтеграції України в євро-атлантичні структури. Великомасштабні заходи

в межах ПЗМ на території України слугуватимуть також дедалі більшим джерелом доходів для країни. Так, згідно з підрахунками п'ятиденний візит ескадри з кількох кораблів НАТО в український порт може посприяти надходженню до місцевої економіки майже 400 тисяч доларів США.

Важливість Угоди СОФА

Однак є чинник, що уповільнює залучення України до ПЗМ. Він полягає в тім, що парламент України досі не знайшов можливості ратифікувати угоду, яка передбачає правовий захист військових підрозділів, котрі відвідують країну для участі у заходах ПЗМ. Ця угода — суто технічний документ, відомий як СОФА або Угода про статус збройних сил. Вона забезпечує необхідний правовий захист військ однієї країни НАТО чи держави-партнера на той час, коли вони беруть участь у заходах на території інших країн — союзників чи партнерів.

По суті, СОФА передбачає, що будь-який солдат або експерт, котрий бере участь у заході ПЗМ підлягатиме — у разі непередбачуваного випадку або провини — судовим процедурам своєї держави, а не країни перебування. Так, британського солдата, який провинився під час виконання службових обов'язків на території, скажімо, Румунії, буде відправлено до Британії, і вже там визначатимуться підстави для визнання його винним або невинним. Те ж саме стосуватиметься українського солдата, котрий виконуватиме свої обов'язки в межах ПЗМ, наприклад, на території Італії. Така домовленість задовольняє країну, що направляє свої війська. Вона також позбавляє державу перебування необхідності мати справу з потенційно складними консульськими проблемами.

Документ СОФА є ідентичним для всіх країн, що беруть участь у програмі ПЗМ. Він забезпечує однаковий рівень захисту усіх держав-учасниць ПЗМ — як членів НАТО, так і країн-партнерів.

Підписання країною Угоди СОФА означає, що заходи в рамках ПЗМ можуть відбуватися на її території з мінімумом візових та інших бюрократичних формальностей. СОФА лише

впорядковує статус військ, котрі відвідують країну в межах ПЗМ, сприяючи необтяжливому прибуттю й відбуттю цих військ.

У певних колах існує істотне нерозуміння того, що таке СОФА. Незважаючи на деякі сумніви, що вже висловлювалися, вона, наприклад, не усуває потреби в окремому офіційному запрошенні, яке країна перебування має надіслати збройним силам інших держав-партнерів. Без цього запрошення вони не зможуть вступити на територію країни перебування для участі в навчаннях у рамках ПЗМ.

Угода СОФА **не передбачає** створення іноземних військових баз на території країни перебування. Вона **не передбачає** постійне розміщення іноземних військ на території країни перебування. Вона **не дозволяє** іноземним військам входити на територію держави перебування без її дозволу. За обставин, не передбачених угодою, дозвіл надається в кожному окремому випадку за рішенням уряду згаданої держави.

В цілому ратифікація Угоди СОФА **не означає** будь-якої втрати суверенітету державою перебування і **не передбачає** ніяких безповоротних зобов'язань на невизначений період у майбутньому. Її мета полягає у спрощенні формальностей і процедур.

Нератифікація стримує співпрацю в рамках ПЗМ

Кілька держав уже не бажають брати участь у в навчаннях на території країн-партнерів, оскільки їхні війська не захищаються Угодою СОФА. Досі вдавалося знаходити тимчасові рішення. Проте чимало заінтересованих держав більше не вважають таку ситуацію прийнятною. На їх думку, по п'яти роках від започаткування програми ПЗМ настав час поставити ці домовленості на узгоджену практичну основу, що дасть змогу застосовувати до кожної країни-учасниці однакові правила й процедури. За нинішнього стану справ держави, що не ратифікують Угоду про статус збройних сил в межах ПЗМ, можуть втратити економічні вигоди від згаданих навчань і заходів. Це, звичайно, має особливе значення для місцевой економіки у регіонах, де проводяться навчання.

НАТО сподівається, що Україна незабаром ратифікує Угоду СОФА, щоб посприяти здійсненню в країні заходів у межах ПЗМ і допомогти Яворівському навчальному центру реалізувати його істинний потенціал.

НАТО й Україна затверджують спільні заходи на 2000 рік

Міністр оборони України пан Кузьмук (зліва) та Лорд Робертсон у Брюсселі.
3 грудня 1999 року.

Міністри закордонних справ України і держав Альянсу, які зустрілися в Брюсселі 15 грудня, схвалили широку низку спільних заходів на 2000 рік.

У заяві, оприлюдненій після засідання Комісії Україна-НАТО, зазначено, що особлива увага приділятиметься військово-технічній співпраці, питанням озброєнь і стандартизації, економічним і екологічним аспектам заходів, пов'язаних з обороною, науково-технічній сфері та цивільному

плануванню на випадок надзвичайних ситуацій.

«На порозі XXI століття майбутнє відносин між НАТО й Україною очікується багатообіцяльним. Це добра новина не тільки для наших країн, а й для всіх, хто прагне до стабільності й безпеки в Європі», — заявив Генеральний секретар НАТО лорд Робертсон на прес-конференції, яку він провів разом з міністром закордонних справ Борисом Тарасюком.

«Поглиблення співпраці з НАТО залишатиметься важливим елементом стратегічного курсу України на інтеграцію в європейські та євроатлантичні структури», — сказав міністр Тарасюк.

На засіданні міністрів оборони країн НАТО та України, яке відбулося 3 грудня, обговорювалися питання міжнародних миротворчих операцій на Балканах, військової реформи в Україні та спільних заходів в рамках програми «Партнерство заради миру».

У заяві, зробленій після цього засідання, було відзначено, що міністри розглянули ситуацію в Боснії та Герцеговині й у Косовому, де розгорнуто багатонаціональні миротворчі сили.

Український контингент виводиться зі складу Стабілізаційних сил у Боснії в рамках програми реорганізації військ. Що стосується участі України в миротворчій діяльності на Балканах, то вона зосереджує свою увагу на операції в Косовому, надавши в розпорядження сил КФОР вертольотне авіакрило та підрозділ мотопіхоти.

Міністр оборони Олександр Кузьмук повідомив про хід та майбутні плани перебудови Збройних Сил України. Міністри держав НАТО наголосили на своїй постійній готовності сприяти зусиллям України в рамках Спільної робочої групи з питань оборонної реформи.

Міністри також проаналізували співпрацю в межах програми «Партнерство заради миру». «Вони схвалили заходи, здійснені Україною з метою повного введення в дію Яворівського навчального центру ПЗМ, і відзначили потребу в ратифікації Угоди про статус збройних сил», — говориться в заяві.

Ірландія стає 25-ю учасницею програми “Партнерство заради миру”

1 грудня Ірландія стала 25-ю країною-учасницею програми “Партнерство заради миру”. На церемонії, що відбулася в цей день у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі, міністр закордонних справ Дейвід Ендрюс підписав Рамковий документ ПЗМ.

У своїй вітальній промові Генеральний секретар НАТО лорд Робертсон віддав належне солідному внеску Ірландії у міжнародні миротворчі місії. Він, зокрема, зазначив: “Участь Ірландії у ПЗМ і Раді євроатлантичного партнерства зробить її внесок іще ефективнішим”.

Міністр закордонних справ Ендрюс сказав, що Ірландія надає значення “таким характеристикам “Партнерс-

тва заради миру”, як добровільність, гнучкість і самоідиференціація”.

“Ми також дали ясно зрозуміти, що наше рішення взяти участь у програмі ПЗМ цілком узгоджується з політикою військового нейтралітету, яку проводить Ірландія”, — сказав він.

Міністр закордонних справ Ендрюс зазначив, що Ірландія схвалює ту роль, яка відводиться співпраці з питань підтримки миру в рамках ПЗМ. Він сказав: “Участь збройних сил Ірландії [у ПЗМ] дасть змогу їм поліпшити свою готовність до виконання багатонаціональних миротворчих місій та операцій з підтримки миру в майбутньому”.

Основні відомості про НАТО

Країни-члени НАТО: Бельгія, Велика Британія, Греція, Данія, Ісландія, Іспанія, Італія, Канада, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Сполучені Штати Америки, Туреччина, Угорщина, Франція та Чеська Республіка.

Заснований 1949 року суто як союз для забезпечення колективного захисту проти зовнішньої агресії, по закінченні холодної війни Альянс перетворився на організацію, що прагне мирної, стабільної й демократичної Європи на благо всіх країн євроатлантичного регіону.

По закінченні холодної війни країни — члени НАТО скоротили власні збройні сили і запаси зброї та різко зменшили свої ядерні арсенали. Вони розпочали реалізацію великомасштабної програми військової співпраці з європейськими країнами, що не входять до НАТО. Альянс встановив особливі відносини з Україною і Росією. Зберігаючи дуже важливий трансатлантичний зв'язок між союзниками у Північній Америці та Європі, Альянс водночас реформував свою структуру військового командування таким чином, щоб зробити її гнучкішою та краще пристосованою для проведення операцій з врегулювання криз і підтримання миру.

Внаслідок розпаду Югославії та кризи на Балканах у 90-х роках виникла серйозна загроза для безпеки у серці Європи. З метою відновлення у Боснії мирного життя НАТО очолило багатонаціональні миротворчі сили, до складу яких увійшли й контингенти з України, Росії та багатьох інших країн, що не є членами Альянсу. Криза у Косовому, котру спричинили проведені сербськими військами операції з етнічних "чисток" серед косовських албанців, призвела на по-

чатку 1999 р. до військово-повітряної кампанії Альянсу проти деяких об'єктів на території колишньої Югославії. Після виведення сербських військ з Косового Альянс припинив авіаційні удари і розгорнув миротворчі сили КФОР — і цього разу за участі контингентів з України, Росії та інших країн-партнерів, щоб надати біженцям змогу повернутися до своїх домівок і посприяти відновленню і вкоріненню поліетнічного суспільства.

Ключові фігури Альянсу

Північноатлантична рада

Уряди 19 країн — членів НАТО представляють органи політичної влади Альянсу. Рішення приймаються високопоставленими представниками 19 держав на регулярних засіданнях органу, відомого як Північноатлантична рада. Рішення ухвалюються на основі консенсусу.

Генеральний секретар

Генеральний секретар координує політичний процес консультацій та прийняття рішень в межах Альянсу та здійснює контроль над цим процесом. Він є головним речником НАТО. Нинішній Генеральний секретар лорд Робертсон з міста Порт Еллен (Велика Британія) обійняв цю посаду в жовтні 1999 р.

Голова Військового комітету

Військовий комітет, до складу якого входять начальники штабів оборони країн-членів, несе відповідальність перед політичними органами за стан військових справ у НАТО. Зараз цей комітет очолює адмірал Військово-

морського флоту Італії Гвідо Вентуроні (1934 р.н.).

Головні командувачі НАТО

Головні командувачі НАТО, а саме: Верховний головнокомандувач Об'єднаних збройних сил НАТО в Європі (SACEUR) і Верховний головнокомандувач Об'єднаних збройних сил НАТО в Атлантиці (SACLANT) — несуть відповідальність перед Військовим комітетом за загальне військово-керівництво і ведення усіх військових справ Альянсу в межах їхніх зон командування. Зараз на посту Верховного головнокомандувача ОЗС НАТО в Європі перебуває генерал Веслі Кларк (1944 р.н.) Він несе відповідальність за боєздатність військ, які будуть підпорядковані йому в разі воєнного конфлікту. Він здійснює загальне військово-управління миротворчими силами в Боснії та Косовому. У травні 2000 р. його змінить на цьому посту генерал Військово-повітряних сил США Джозеф Ралстон.

Посаду Верховного головнокомандувача ОЗС НАТО в Атлантиці зараз обіймає адмірал Військово-морського флоту США Гарольд Геман (1942 р.н.) Одним із його ключових завдань є забезпечення безпеки на важливих морських комунікаціях в Атлантичному океані — з економічних міркувань у мирний час і з стратегічних міркувань на випадок війни.

Календар подій

27-28 січня: Відвідання Генеральним секретарем НАТО лордом Робертсоном Києва й Одеси в рамках офіційного візиту в Україну.

1-2 березня: Постійні представники держав — членів НАТО здійснять візит до Києва, щоб взяти участь у першому на території України засіданні Комісії НАТО-Україна.

«Новини НАТО» не є офіційно узгодженим документом НАТО, і тому вони не обов'язково репрезентують офіційні думки чи позиції урядів окремих країн-членів з усіх питань, що обговорюються у цьому виданні.

Тексти офіційних заяв, декларацій та комюніке НАТО є англійською, французькою, німецькою, російською та українською мовами на веб-сторінці: <http://www.nato.int>, ел.п.

Видається відділом інформації та преси НАТО. Штаб-квартира НАТО: В-1110, Брюссель. Упорядковано та відредаговано Річардом Балмфортом. Факс: 10-32-2-707-4579

За інформацією стосовно Новин та інших друкованих матеріалів НАТО звертайтеся до Центру інформації та документації НАТО:

Україна, 254119, Київ — 119,
вул. Мельникова, 36/1

Тел: 380(44) 246-8616, 380(44) 246-8617, факс: 380(44)246-8622